

Tekst gwarowy — Łososina Górna 1

Autor: Halina Karaś

Tekst nagrały: Joanna Matras, Anna Kłos, Anna Mijas (31.03.2007). Wstępny zapis - Anna Lipka, weryfikacja zapisu, wybór fragmentów i opracowanie tekstu — Halina Karaś

{smoothgallery image=F4240.jpg&title=Zofia Bubula&caption=Zofia Bubula}Informatorka: Zofia Bubula, ur. w 1940 r. w Walowej Górze, mieszka od urodzenia w Łososinie Górnej, dziś peryferyjnej dzielnicy Limanowej. Rodzice pochodzą z sąsiednich wiosek: Walowej Góry i Bałazówki, pracowali na roli. Pani Zofia ma wykształcenie podstawowe, zajmuje się domem, nie odbywała dłuższych podróży. O życiu i pracy dawniej

{vm}T421.mp3|L{/vm}{tt}dawniej, a pochylone wymawiane jako odrębny dźwięk między a i o (tu zaznaczany przez ao), przejście wygłosowego -ej > -i|Daowni{/tt} {tt}jeżdżono, mazurzenie (tu: ź > z, dź > dz)|jezdżono{/tt} {tt}koniem, labializacja w śródgłosie przed o (ło), por. też dalej, zmiana barwy samogłoski e przed m |kłonioam{/tt}. W lecie włożem, na którym była położono tako takie siedzenie zrobione ss z deski, a w zimie saniaomi. Ziemię daowni łuprawiano tak, że cza byuło do pługa zaprzagnąć krowe albo konia ji złorać to płole, które było przeznaczone płod {tt}zasiew, e pochylone wymawiane jako odrębny dźwięki pośredni między e i y|zasieyw{/tt}. Jak sie płole złorało, to brało sie {tt}kopaczki, tj. motyki.|kłopacki{/tt} i rozrównywało sie te skiby. Pło rozbiciu skib dopiyo sie siało albo zbłoże albo sie sadziło zieymnioki. Zboze {tt}jak urosło, fonetyka międzywyrazowa udźwięczniająca|jag urosło{/tt} czeba gło {tt}było, przejście wygłosowego i śródgłosowego -ył- > -uł-|buło{/tt} albo {tt}sierpem, e pochylone zachowane jako odrębny dźwięk, końcówka -em wymawiana jako —om (paralelnie do wymowy ę jako o)|sieyrpom{/tt} zerznąć albo kłosom skłosić. Bło nie byuło takich maszyn. Łuprawiało sie przede wszystkim żyto, z którego piekło sie chlyb. Zbłoże młóciło sie {tt}cepami, końcówka narzędnika lmn. rzeczowników -ami wymawiana jako -omi w związku ze zmianami wymowy ę, ą i grup eN, aN|cepomi{/tt}, a {tt}słomę, końcówka biernika -ę na skutek zmian w wymowie samogłosek nosowych — tj. zlaniu się obu nosówek w jedną i zaniku nosowości przeszła w -o|słomo{/tt} składało sie i równało w takie snoupki i te {tt}chałupy, tj. domy, chaty|chałpy{/tt}, które były przykryte słomom płokrywało sie nowom słomom. Ziarno mieliło sie albo w żarnach takich, przy których była kłorba tako, albo tako {tt}żarnówka, mazurzenie (tu: ź > z), por. dalej formy bez mazurzenia|żarnówka{/tt} i tom żarnówkom sie kręyciło w koło ji te kamienie sie łobracały ji to zbłoże mieliły na {tt}tu samogłoska nosowa zachowana, podczas gdy w innych najczęściej nosowość zanika|maķe{/tt}. Jak ktosi {tt}chował (hodował), labializacja, a pochylone w wymowie zrównało się z o, zob. dalej liczne przykłady|chłowoł{/tt} kłonia, to czeba byuło z kłoniom pójść do kłowola. Kłowol w kuźni podkuwoł kłonia, żeby młozno byuło niym robić w płolu. Krowy chłowało sie pło to, żeby mieć mlykło dlao dzieci, z mlyka zrobić syra i maśła, a to, co zostawało, ta maślonka ji seyrwotka, to robiło sie nawet {tt}żur, mazurzenie, rozszerzenie artykulacyjne przed spółgłoską półotwartą r|zour{/tt} do zieymnioków na łobiod ... albo pło prostu płopijało sie tom maślonkom takie łokrasone zieymnioki. Świnie chłowało sie pło to, żeby chłocioz roz do roku zabić tako {tt}taką świnie, zlanie się obu nosówek ą i ę oraz zanik nosowości, co w rezultacie daje zarówno na miejscu ę, jak i ą samogłoskę o|świnio{/tt} i mieć trocho mieysa, {tt}spyrka ‘słonina’|spyrki{/tt} i, jak sie dało zrobić, wędlin, jak ktoś łumioł. Chłowało sie tyz łowce, ale łowce przewoźnie pło to, żeby byuła {tt}wełna, przejście -eł- > -oł- można zaobserwować w kilku wyrazach, m.in. wełna, osełka|wołna{/tt} z nich, a z wołny robiło sie swetry. Ale tou wołno czeba byuło nojpieyrw łuprzaś ... na takich kołowrotkach i z tego wychodziły takie jakby nici, tylko grube i robiło sie swetry. Chłowało sie tyz bardzo duzo kur i kacek, przede wszystkim pło to, żeby mieć pieyrze z tyk kacek, gęsi, na .. z {tt}których, przejście wygłosowego -ch > -k|któryk{/tt} robiło sie p|{tt}akcent na pierwszej sylabie, rzadki w języku tej informatorki|łoduchy{/tt}, p|ierzyny i to służyło wszystko do spaonia.